

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2024.15.95-108>

УДК: 327-027.555(477):005.336.6:342.2

© Віктор Ткачук¹

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ ВПЛИВ НА РЕПУТАЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР УКРАЇНИ

У статті досліджено зовнішньополітичний вплив на репу- тацій- ний характер України у контексті сучасних міжнародних відносин. Репутація держави розглядається як важливий нематеріальний ак- тив, що впливає на її міжнародну суб'єктність, залучення інозем- них інвестицій, формування партнерств та вирішення глобальних викликів. Проаналізовано ключові аспекти зовнішньополітичної ді- яльності України, включаючи її дипломатичні зусилля, участь у між- народних організаціях, стратегічні партнерства та комунікацію із закордонними аудиторіями. У статті також розглянуто виклики, які негативно позначаються на репутації країни, зокрема інфор- маційні війни, вплив збройної агресії Росії та проблеми внутрішньої політичної нестабільності. Особливу увагу приділено механізмам підвищення репу- таційного потенціалу України, зокрема через ефек- тивну публічну дипломатію, міжнародну співпрацю та адаптацію до глобальних трендів. Результати дослідження можуть стати осно- вою для оптимізації зовнішньополітичної стратегії України з метою зміцнення її позицій на світовій арені.

Ключові слова: репутація держави, зовнішньополітична діяль- ність, імідж держави, публічна дипломатія, глобалізація.

Foreign Policy Impact on Ukraine's Reputation

The article examines the foreign policy impact on Ukraine's reputational character in the context of modern international relations. The reputation of a state is considered an important intangible asset that influences its inter- national agency, attraction of foreign investments, formation of partnerships,

¹ Аспірант кафедри політичних наук Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, E-mail: tkachuk.victor1999@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0006-1538-976X>.

and ability to address global challenges. Key aspects of Ukraine's foreign policy activities are analyzed, including its diplomatic efforts, participation in international organizations, strategic partnerships, and communication with foreign audiences. The article also addresses challenges that negatively affect the country's reputation, such as information wars, the impact of Russia's armed aggression, and issues of internal political instability. Particular attention is given to mechanisms for enhancing Ukraine's reputational potential, including effective public diplomacy, international cooperation, and adaptation to global trends. The results of the study can serve as a foundation for optimizing Ukraine's foreign policy strategy to strengthen its position on the global stage.

Keywords: *state reputation, foreign policy, state image, public diplomacy, globalization.*

96

Постановка наукової проблеми. Репутація держави в міжнародному середовищі є одним із ключових елементів її зовнішньополітичної ідентичності та інструментом забезпечення національних інтересів. У сучасних умовах, коли глобальна політика характеризується високою динамічністю, взаємозалежністю та інформаційною відкритістю, питання репутаційного характеру України стає особливо актуальним. Для країни, яка стикається із багатокомпонентними викликами, такими як військова агресія, економічна нестабільність, енергетична залежність та інформаційні атаки, зовнішньополітичний вплив набуває вирішального значення у формуванні її міжнародного іміджу.

Основна проблема полягає в тому, що репутація України на глобальній арені формується під значним впливом зовнішніх факторів. З одного боку, міжнародна підтримка з боку союзників, таких як Європейський Союз, США та міжнародні організації, сприяє створенню позитивного іміджу України як держави, що захищає демократичні цінності, міжнародне право та територіальну цілісність. З іншого боку, агресивна зовнішня політика Росії, спрямована на дискредитацію України через пропаганду, дезінформацію та підтримку сепаратистських рухів, створює значні репутаційні ризики. У рамках цієї проблематики також виникає необхідність оцінки, наскільки репутаційні здобутки України сприяють реалізації її зовнішньополітичних цілей, зокрема в таких сферах, як залучення іноземних

інвестицій, інтеграція до європейських і євроатлантичних структур, зміцнення безпеки та міжнародної довіри.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У контексті дослідження зацікавлення викликають наукові публікації Трофименко М.В. (Трофименко М.В. 2019), Шаров О.М. (Шаров О.М. 2019), Марчука В., Мельничука В., (Marchuk V., Melnychuk V. 2024) та інших, в яких науковці у різнобічних контекстах розглядали тематику дослідження. Важливим аспектом в обґрунтуванні тематики є аналіз аналітичних звітів, матеріалів, міжнародних конференцій, зокрема варто виділити напрацювання Центру Разумкова та документи МЗС.

Мета дослідження. Визначення зовнішньополітичного впливу на репутаційний характер України, а також розробка рекомендацій для формування та реалізації ефективної зовнішньополітичної стратегії, спрямованої на зміцнення позитивного іміджу.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі репутація є основою довіри до політика та політичних інститутів, а довіра є ключовим фактором до позитивної репутації, особливо під час воєнного стану, оскільки населення має заангажоване уявлення про владу, не маючи достатньої та достовірної інформації. Держава має виступати активним учасником цих характеристик. Завдяки діям держави українці мають більше покладатися на вольові рішення владного апарату. Тому внутрішньополітична взаємодія громадян з державою, має перерости у розширений діалог. Комунікація з діаспорами в інших країнах має бути лобізмом інтересів країни для допомоги в цей важкий час. Таким чином, взаємодія через дипломатію, яка здійснювалася через тільки представників, буде мати внутрішню підтримку та відображати справжній опис ситуації. З розвитком міжнаціональних відносин публічна дипломатія замінила просту дипломатію, яка мала за основу взаємодію урядів, на комунікацію з різноманітними аудиторіями інших країн. Публічна дипломатія стала інструментом просування наративів урядів різних країн, в міжнародні та неурядові організації, багатонаціональні компанії (Трофименко, 2019). Публічна дипломатія є важливим інструментом формування позитивного іміджу України як надійного партнера і форпосту захисту демократичних цінностей на європейському просторі, що набуває особливої актуальності в умовах зростання гібридних загроз.

Засоби публічної дипломатії сприяють ствердженню України як активного учасника регіональних та світових політичних, культур-

них, економічних та інших процесів, а також як держави, що генерує та пропонує рішення глобальних проблем і ділиться досвідом у сферах, що є актуальними для міжнародної спільноти.

Одним з основних завдань публічної дипломатії є комунікація з громадськістю іноземних держав у контексті національних інтересів України, проактивне поширення об'єктивної, повної і збалансованої інформації про події в Україні, її офіційну внутрішню і зовнішню політику, позицію держави у глобальних і регіональних процесах, її зусилля у проведенні реформ, економічний, інвестиційний, туристичний та освітній потенціал, культурну спадщину та сьогодення, що сприятиме створенню позитивного інформаційного супроводу для реалізації цілей зовнішньополітичної діяльності держави.

98 — Україна займає центральне геополітичне положення між Сходом і Заходом. Однак, саме по собі положення не забезпечує країні ніякої вигоди. Для цього необхідно розвивати зовнішню політику країни. З моменту проголошення незалежності Україна прагнула набути статусу позаблокової, без'ядерної держави, що, на той час, забезпечило країні підтримку світової громадськості. Однак з початком агресивної риторики країни-сусіда, пріоритети влади та населення змінилися (Трофименко, 2019). Стратегічно важливим для нашої країни у політико-безпековому, соціокультурному, моральному плані стало історичне рішення Європейської Ради (14 грудня 2023 р.) про започаткування переговорів з Україною про вступ до ЄС. Це знаменує відкриття фінального етапу євроінтеграції, забезпечення нового рівня відносин Києва і Брюсселя (Центр Разумкова. лютий 2024).

Порушення територіальної цілісності України внаслідок збройної агресії, що призвела до тимчасової окупації Російською Федерацією територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим, залишається головним зовнішнім викликом національній безпеці. Продовження втручання Російської Федерації у внутрішні справи інших держав для посилення власних позицій на міжнародній арені є викликом для всього демократичного світу (Про рішення Ради).

На сьогоднішній день на геополітичній арені спостерігаються дві протилежні тенденції. З одного боку, зміцнюється солідарність, політико-економічна консолідація колективного Заходу і країн-партнерів, тобто коаліції країн, об'єднаних ідеєю захисту прав людини, загальнолюдських цінностей, міжнародних норм співіснування тощо

(демократичний блок). З іншого боку, останнім часом помітно посилилися тенденції нарощування військово-політичного співробітництва та координації дій групи авторитарних держав (Центр Разумкова, лютий 2024).

Будучи на роздоріжжі, 2021 року президентом була затверджена “стратегія зовнішньополітичної діяльності України” в основі якого курс держави направлений на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору (Про рішення Ради). Необхідним елементом стало використання “м’якої сили” через засоби публічної дипломатії, що сприятиме формуванню позитивного іміджу держави для налагодження політичних зв’язків, розвитку торговельно-економічного партнерства та поширення достовірної інформації про розвиток та досягнення України (Про рішення Ради).

Відповідно до Стратегії, зовнішньополітична діяльність здійснюватиметься з дотриманням таких принципів:

- стійкість (здатність суспільства і держави протидіяти загрозам будь-якого характеру і походження);
- дотримання міжнародного права (дотримання загальновизнаних норм і принципів міжнародного права, виконання зобов’язань, взятих на себе за міжнародними договорами та в рамках членства в міжнародних організаціях);
- адаптивність (гнучкість у прийнятті рішень, реагування на зміни міжнародного середовища);
- взаємодія (ефективна комунікація з іншими державами та міжнародними організаціями, координація діяльності державних органів з приводу реалізації єдиного зовнішньополітичного курсу України);
- прагматизм (розвиток міжнародних відносин на основі національних інтересів з метою розв’язання конкретних зовнішньополітичних завдань);
- людиноцентричність (визнання і утвердження поваги до життя, гідності, прав та свобод людини, просування прав та законних інтересів громадян України за кордоном) (Про рішення Ради).

Крім того, зовнішньополітична діяльність України спрямована на відновлення миру і територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону; притягнення Російської Федерації до міжнародно-правової відповідальності; захист прав та

інтересів громадян України за кордоном; протидію дезінформаційним атакам із зовнішніх джерел, що здійснюють шкоду національним інтересам та іміджу України за кордоном; формування безпечного середовища дипломатичними засобами; підтримку українців за кордоном, їх залучення до державотворчих, соціальних, економічних проєктів; формування і просування позитивного іміджу України у світі; набуття повноправного членства в НАТО та ЄС; сприяє зовнішній торгівлі та інвестиціям, технологічній та екологічній трансформації України; свободу пересування громадян України у світі (Marchuk V.,2022).

100 — ЄС є одним із головних суб'єктів світової політики та ключовим партнером України в Європі. На цьому шляху завданнями зовнішньополітичної діяльності України є: повне використання потенціалу політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС на основі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами - членами, з іншої сторони; подальше залучення підтримки ЄС для реалізації внутрішніх реформ в Україні, подолання соціально-економічних наслідків пандемії COVID-19 та відновлення економіки Донецької і Луганської областей; розвиток секторальної інтеграції України з ЄС; забезпечення поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС; досягнення Україною відповідності Копенгагенським критеріям набуття членства в ЄС; посилення стратегічного значення ініціативи ЄС «Східне партнерство» з урахуванням інтеграційних прагнень держав-учасниць, зокрема шляхом розвитку взаємодії у рамках «Асоційованого тріо» – тристороннього формату посиленої співпраці України, Грузії та Республіки Молдова з питань європейської інтеграції (Шаров О. М. 2019).

Міжлюдські контакти є основою для міждержавного зближення, фундаментом для інтеграційних процесів. Тому в рамках європейської інтеграції України особлива увага приділятиметься забезпеченню умов для свободи пересування громадян України по території держав - членів ЄС, сталого і ефективного функціонування безвізового режиму між Україною та ЄС.

До основних пріоритетів співробітництва з ЄС у транспортній сфері належить включення внутрішніх водних шляхів України (річок Дніпро, Південний Буг, Дунай) до транс'європейської транспортної мережі, забезпечення свободи транзиту українських товарів через

території держав - членів ЄС відповідно до Генеральної угоди про тарифи й торгівлю 1994 року.

Важливе значення має поглиблення співпраці з ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки, зокрема щодо інтегрованого управління кордонами. Продовжитися активне співробітництво з ЄС у науковій, освітній та культурній сферах, зокрема шляхом участі в програмах ЄС «Горизонт Європа», «ЕРАЗМУС +», COSME, «Креативна Європа», продовження інтеграції у Європейський дослідницький простір, інтенсифікації взаємодії з питань використання космічного простору.

ЄС є стратегічним партнером України у питаннях підвищення рівня стабільності в Європі та консолідації міжнародного політичного й економічного тиску на Російську Федерацію з метою припинення її агресії проти України та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону. У цьому контексті пріоритетами зовнішньополітичної діяльності України у відносинах з ЄС є: збереження солідарності держав-членів ЄС з Україною у протидії агресії Російської Федерації, у підходах щодо шляхів врегулювання конфлікту та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону; збереження консолідованої позиції ЄС щодо невизнання спроби анексії Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, залучення ЄС до заходів із деокупації, зокрема у рамках міжнародного консультативно-координаційного формату «Кримська платформа»; нарощення політичного тиску на Російську Федерацію та збереження усіх чинних обмежувальних заходів (санкцій), запроваджених ЄС до Російської Федерації, до повного припинення агресії Російської Федерації проти України та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону; запровадження ЄС нових цільових обмежувальних заходів (санкцій) у відповідь на порушення Російською Федерацією міжнародного права, прав і свобод людини на тимчасово окупованих територіях (Marchuk V., Melnychuk. V., 2024).

Однак сучасні реалії проявили критичні прогалини у міжнародних структурах, які одночасно затримали протидію агресору. Широкомасштабна війна в Україні, на жаль, довела неспроможність глобальних і регіональних інституцій безпеки реагувати, запобігати та долати сучасні конфлікти і виклики на світовій арені, зокрема, адекватно відреагувати на російську агресію, зупинити злочини оку-

пантів в Україні. Діяльність ключової безпекової структури – Ради Безпеки ООН на українському напрямі заблокована країною-агресором. Росія фактично перетворила РБ ООН на майданчик для обговорень, а не вирішення проблем, на трибуну для маніпуляцій, розповсюдження фейків та відвертої брехні й абсурдних заяв (наприклад, на засіданні РБ ООН 28 жовтня 2022 р. представник рф В. Небензя заявив про те, що в Україні у «біолабораторіях» нібито вирощують «бойових комарів») (Центр Разумкова. лютий 2024).

Варто додати, що гуманітарні місії ООН не мають доступу до окупованих територій. Зокрема, спеціальна місія ООН, створена для розслідування масового вбивства українських військовополонених в Оленівці (Донеччина, 29 липня 2022 р.) не отримала жодних результатів і згодом була ліквідована (Омбудсмен). У свою чергу мало-ефективною є діяльність ООН щодо незаконної масової депортації українських дітей до рф. При цьому Міжнародна комісія ООН з розслідування порушень в Україні не знайшла ознак геноциду рф проти української нації (Центр Разумкова. лютий 2024).

102

— Організація з безпеки і співробітництва в Європі також перебуває у кризовому стані. Як і у випадку з РБ ООН, її діяльність із зупинення війни на континенті також паралізована країною-агресором. Росія використовує членство в ОБСЄ для здійснення інформаційних диверсій, виправдання агресії, а також для підризу ефективності та руйнування цієї організації зсередини. Цьому теж є чимало прикладів: так в жовтні 2023 р. російська сторона заблокувала проведення засідання Форуму безпекового співробітництва ОБСЄ або рф, перебуваючи в ізоляції на засіданнях Постійної ради ОБСЄ, гальмувала ухвалення важливих організаційно-кадрових і бюджетних рішень. Можна згадати і про лютий 2023р., коли у Відні через участь російської делегації виник резонансний конфлікт під час зимової сесії ПА ОБСЄ (Центр Разумкова. лютий 2024).

Хоча організації, забезпечення миру і безпеки яких є основною метою і показали свою неефективність, на жаль, альтернатив поки що немає, чим і користується держава-агресор. Постійна зміна цілей “СВО”, приліт повітряних цілей не лише на територію України, а й за її межі, збиття цивільних літаків, цим сьогодні, на жаль, вже нікого не здивувати. Фахівці також звертають увагу на негативний вплив ускладнення політичної, соціально-економічної ситуації в Європі, посилення «втоми» від війни в Україні, активізацію правих сил.

Такі несприятливі тенденції обумовлені економічними проблемами, спричиненими війною в Україні, соціальним розшаруванням, рядом внутрішніх політичних факторів, а також міграційним навантаженням, у т.ч. через масштабний приплив біженців з України (Зовнішня політика України).

На сьогоднішній день в Україні створений спеціальний державний орган – Центром протидії дезінформації, який займатися проблемами вироблення ефективної інформаційної політики та інформаційною безпекою держави. До його сфери діяльності також належить відображення інформаційних загроз з боку росії і країн-лобістів РФ. Основним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність Центру протидії дезінформації Указ Президента України від 28 грудня 2021 року “Стратегія інформаційної безпеки”, відповідно до якого створюються умови для забезпечення інформаційної безпеки України, спрямованої на захист життєво важливих інтересів громадянина, суспільства та держави у протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам, забезпечення захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України, підтримка соціальної та політичної стабільності, оборони держави, забезпечення прав та свобод кожного громадянина (Стратегія інформаційної безпеки).

103

У контексті взаємодії України та ЄС у рамках міжнародних зусиль щодо відновлення та зміцнення міжнародної безпеки особлива увага приділяється подальшій конвергенції з ЄС у рамках спільної зовнішньої і безпекової політики, зокрема шляхом розширення форматів політичних консультацій Україна – ЄС з регіональних і міжнародних питань, участі у міжнародних операціях і місіях ЄС у рамках спільної політики безпеки і оборони, залучення до проектів у рамках постійного структурованого співробітництва у сфері безпеки і оборони (PESCO) та розвиток безпекового виміру співробітництва в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство».

ЄС, в свою чергу, визнає загрози в інформаційній сфері, зокрема кіберзагрози, дезінформацію, пропаганду, одними з головних сучасних викликів для європейської безпеки. Перебування України в епіцентрі дезінформаційних та кібератак і багатий досвід боротьби з ними робить партнерство з ЄС у цій сфері взаємовигідним. У цьому контексті важливим є посилення взаємодії з ЄС у сфері стратегічних комунікацій, зокрема щодо протидії дезінформації і пропаганді Ро-

сійської Федерації у державах-учасницях ініціативи ЄС «Східне партнерство», а також розвиток співробітництва у сфері кібербезпеки.

Значно підвищують імідж країни участь у міжнародних самітах, зібраннях. Також має значення співпраця з конкретними країнами, так пріоритетний стратегічний характер для України мають відносини зі Сполученими Штатами Америки, Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Канадою, Федеративною Республікою Німеччина, Французькою Республікою.

Сполучені Штати Америки є лідером у консолідації зусиль міжнародної спільноти щодо підтримки державного суверенітету і територіальної цілісності України, протидії агресії Російської Федерації, наданні допомоги Україні у сферах безпеки і оборони та щодо проведення реформ.

Основними інституційними форматами двосторонньої співпраці виступатимуть Комісія стратегічного партнерства Україна – США, Українсько-Американська рада з торгівлі і інвестицій, Українсько-американська робоча група з питань нерозповсюдження та експортного контролю, кібернетичний діалог, стратегічний енергетичний діалог, Українсько-американська Робоча група з науки і технологій.

Важливими напрямками залишатимуться забезпечення підтримки Канадою євроатлантичної інтеграції та проведення реформ в Україні, розширення торговельно-економічної та інвестиційної співпраці, зокрема у сфері видобутку корисних копалин, розвитку інформаційних технологій, альтернативної енергетики, сільського господарства, в аерокосмічній галузі.

Федеративна Республіка Німеччина та Французька Республіка є ключовими партнерами України у питаннях набуття повноправного членства держави в ЄС та в НАТО, протидії агресії Російської Федерації, деокупації та безпечної реінтеграції тимчасово окупованих територій.

Стратегічні партнерства з Республіками Польщею та Литвою в європейському, євроатлантичному, регіональному та двосторонньому вимірах є одним із головних пріоритетів зовнішньополітичної діяльності України. Таке партнерство потребує подальшого наповнення новими масштабними проектами в безпековій, енергетичній, військовій, торговельно-економічній сферах. Литовська Республіка ініціює на міжнародному рівні та просуває важливі для України рішення, пов'язані з імплементацією європейського та євроатлантич-

ного інтеграційного порядку денного України та протидією агресії Російської Федерації.

Стабільним політичним союзником в Азійському регіоні є Японія, відносини з якою визначені як глобальне партнерство. Пріоритетами двостороннього співробітництва є розвиток активного діалогу з політичних та безпекових питань, посилення взаємодії в рамках міжнародних організацій, насамперед щодо протидії агресії Російської Федерації, нейтралізації гібридних загроз, подолання негативних наслідків зміни клімату та сприяння декарбонізації економіки, розширення співробітництва в торговельно-економічній, інвестиційній сферах та з питань міжнародної технічної допомоги, зокрема шляхом створення передумов для лібералізації торгівлі, трансферу технологій, реалізації спільних проектів щодо альтернативної енергетики, телекомунікацій, захисту навколишнього природного середовища, розбудови сучасної інфраструктури.

Україна є державою з відкритою економікою, розвиток якої прямо залежить від стану світового господарства, зовнішньої торгівлі, співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями та ситуації на важливих регіональних та глобальних ринках. Україна є учасницею більшості ключових міжнародних економічних організацій та має в цілому ліберальний торговельний режим, суттєвим елементом якого є угоди про вільну торгівлю, укладені як з окремими державами, так і з регіональними інтеграційними об'єднаннями.

Активна участь у роботі всіх ключових міжнародних економічних організацій та процесах їх реформування сприятиме подальшому економічному зростанню. Здійснення зовнішньополітичної діяльності України забезпечує сучасна та високопрофесійна дипломатична служба, яка здатна до інноваційних підходів та оперативного реагування на зовнішні виклики і загрози. У навчальних закладах на постійній основі проводяться роботи з удосконалення програм фахової та мовної підготовки і підвищення кваліфікації, зокрема із залученням провідних українських та закордонних фахівців у сфері зовнішньої політики, економіки, вивчення іноземних мов.

Висновки. На сьогоднішній день Україна зіткнулася з одним з найбільших викликів з моменту проголошення незалежності. Зовнішня політика держави дозволяє розвивати міждержавні відносини, створювати нові та покращувати вже існуючі шляхи взаємодії між Україною та державами-партнерами. Напрямки зовнішньополітичної

діяльності України змінювалися. Російська агресія, COVID-19 стали викликами для українського народу. Однак з викликами приходять і можливості, так у нас з'явилися нові союзники, не лише серед країн-сусідів, а й США, Велика Британія, Японія.

Публічна дипломатія посідає важливе місце в житті держави. Взаємодія з міжнародними органами і організаціями дає змогу чути і бути почутим на міжнародній арені. Слідкувати за діями та настроями, які панують та відповідати їм.

Розглянуто виклики, які негативно позначаються на репутації країни та заходи, які вживаються для протидії цьому. Чіткий курс країни на Європейський Союз та НАТО дозволяє зосередити зусилля на поставлених завданнях. Досвід, який здобула Україна за останні роки, хоч і є болючим для кожного українця, однак, в той же час, є неоціненним вкладом в ідею самовираження країни, захисту всього людського, що уособлює в собі ЄС. І хоч щодня з'являються нові виклики, прослідковується більше оптимізму, як в зовнішньополітичному так і у внутрішньополітичному житті держави.

106

Джерела та література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року “Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text>
2. Трофименко М. В. 2019. Роль публічної дипломатії у забезпеченні національної безпеки держави. Вісник Маріупольського державного університету. № 26. С. 182-194. URL: https://repository.tu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2786/1/rol_publichnoi.pdf
3. Зовнішня політика України: стан, тенденції, перспективи (вересень-жовтень) URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsio-logichni-doslidzhennia/zovnishnia-polityka-ukrainy-stand-tendentsii-perspektyvy>
4. Центр Разумкова. лютий 2024. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2024/02/29/2024-PAKT-5.pdf>
5. Офіс українського омбудсмена ще не отримав від ООН відповіді щодо списку депортованих РФ дітей. Інтерфакс-Україна, 7 вересня 2023 р. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/933556.html>
6. Омбудсмен: Україна ідентифікувала більшість тіл загиблих в Оленівці полонених. Українська правда, 7 липня 2023 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/07/7/7410365/>

7. Міжнародна комісія провела нове засідання щодо цього питання й заявила, що немає достатньої кількості доказів щодо «умислу злочинців». УНІАН, 4 вересня 2023 р. URL:<https://www.unian.ua/war/v-oon-znovu-nedobachili-chi-vchinila-rf-genocid-protiukrajinciv-12381984.html>.

8. Стратегія інформаційної безпеки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>

9. Шаров О. М. 2019. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія, Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : НІСД, с. 560 .

10. Marchuk, V., Dudkevych, V. 2022. European Integration of Ukraine: Political and Security Practices. Typi Universitatis Tyrnaviensis and VEDA. TRNAVA. 144 p.

11. Marchuk V. 2022. Ukraine's European integration in the political dimension of Central and Eastern Europe. Trnava, VEDA, vydavatelstvo Slovenskej akademie vied. P. 95.

12. Marchuk V., Melnychuk. V. 2024. European Integration and Reform of Decentralization in Ukraine during Martial Law: Political Accents. VEDA, PETER LANG AG, Spectrum Slovakia. Vol.46. 152p. URL:<https://books.google.com.ua/books?id=fs610AEACAAJ>

107

References:

1. Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 30 lyupnya 2021 roku "Pro Stratehiyu zovnishnopolitychnoyi diyal'nosti Ukrayiny". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text>

2. Trofymenko M. V. 2019. Rol' publichnoyi dyplomatiyi u zabezpechenni natsional'noyi bezpeky derzhavy. Visnyk Mariupol's'koho derzhavnoho universytetu. № 26. S. 182-194. URL:https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2786/1/rol_publichnoi.pdf

3. Zovnishnya polityka Ukrayiny: stan, tendentsiyi, perspektyvy (veresen'-zhovten') URL:<https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsio-logichni-doslidzhennia/zovnishnia-polityka-ukrainy-stan-tendentsii-perspektyvy>

4. Tsentrazumkova. lyuty 2024. URL:<https://razumkov.org.ua/images/2024/02/29/2024-PAKT-5.pdf>

5. Ofis ukrayins'koho ombudsmena shche ne otrymav vid OON vidpovidi shchodo spysku deportovanykh RF ditey. Interfaks-Ukrayina, 7 veresnya 2023 r. URL:<https://interfax.com.ua/news/general/933556.html>.

6. Ombudsmen: Ukrayina identyfikovala bil'shist' til zahyblykh v Olenivtsi polonenykh. Ukrayins'ka pravda, 7 lypnya 2023 r. URL: <https://www.ppravda.com.ua/news/2023/07/7/7410365/>.

7. Mizhnarodna komisiya provela nove zasidannya shchodo ts'oho pytannya y zayavyala, shcho nemaye dostatnoyi kil'kosti dokaziv shchodo «umyslu zlochyntsyv». UNIAN, 4 veresnya 2023 r., URL: <https://www.unian.ua/war/v-oon-znovu-nedobachili-chi-vchinila-rf-genocid-protiukrajinciv-12381984.html>.

8. Stratehiya informatsiynoyi bezpeky. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>

9. Sharov O. M. 2019. Ekonomichna dyplomatiya: osnovy, problemy ta perspektyvy : monohrafiya, Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen'. Kyiv : NISD, s. 56.

10. Marchuk, V., Dudkevych, V. 2022. European Integration of Ukraine: Political and Security Practices. Typi Universitatis Tyrnaviensis and VEDA. TRNAVA. 144 p.

108

— 11. Marchuk V. 2022. Ukraine's European integration in the political dimension of Central and Eastern Europe. Trnava, VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akademie vied. P. 95.

12. Marchuk V., Melnychuk. V. 2024. European Integration and Reform of Decentralization in Ukraine during Martial Law: Political Accents. VEDA, PETER LANG AG, Spectrum Slovakia. Vol.46. 152p. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=fs610AEACAAJ>